

בש"פ 5194/16 - אליעזר איזמיילוב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5194/16

כבוד השופט צ' זילברטל
אליעזר איזמיילוב

לפני:
העורר:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

עו"ד ליאור חיימוביץ'

בשם העורר:

עו"ד רחל זוארץ לוי

בשם המשיבה:

החלטה

ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, על החלטתו מיום 31.5.2016 של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט נ' אבו טהה) במ"ת 51693-05-15, בגדרה נדחתה בקשת העורר לעיון חוזר בתנאי שחרורו ממעצר ולביטול מעצר הבית בו הוא נתון.

רקע

1. נגד העורר, יליד 1996, הוגש כתב אישום המייחס לו הריגה, חבלה חמורה, שיבוש מהלכי משפט, הדחה בחקירה, וכן מספר עבירות תעבורה, בגין מעורבותו בתאונת דרכים קטלנית (להלן: התאונה). על-פי עובדות כתב האישום המתוקן, בלילה שבין 15.5.2015 ל-16.5.2015, לאחר בילוי משותף עם חבריו, נהג העורר ברכב מ"פארק זיקים" לכיוון אשקלון, כשהוא שיכור ובגופו אלכוהול בריכוז גבוה בהרבה מהמותר בחוק. מלבד העורר, ישבו ברכב שלושה נוסעים. כמתואר, במהלך הנסיעה, סמוך לפני הכניסה ליישוב כרמיה, הגיע העורר עם רכבו לקטע כביש שבו קיימת עקומה חדה שמאלה (להלן: העקומה). בשל מהירות נהיגתו המופרזת בקטע זה, וכיוון שלא הבחין בעקומה מבעוד מועד, לא הפנה העורר את רכבו שמאלה בהתאם לתוואי העקומה, וכתוצאה מכך נזרק הרכב לשוליים, פגע בתמרור

עמוד 1

ובעמוד תאורה, והחל להתהפך עד שלבסוף נעצר על גבי מעקה הבטיחות כשהוא הפוך על גוו. כתוצאה מהתאונה, נפצע באורח אנוש אחד הנוסעים אשר ישב במושב האחורי, ולאחר יומיים מת מפצעיו; נוסעת נוספת, קטינה, נפצעה באורח קשה ונגרמו לה שברים בלסת, בעצם הבריח, בצלעות ובאגן, ופגיעה בכבד; לנוסעת שישבה לצדו של העורר (להלן: מילנה) וכן לעורר עצמו נגרמו חבלות קלות. מיד לאחר התאונה, יצא העורר מהרכב, פנה למילנה וביקש ממנה שתעזור לו על-ידי כך שבחירתה במשטרה תגיד כי מי שנהג ברכב במועד התאונה וגרם לה היה אדם ערבי עמו אין לעורר היכרות. לאחר מכן הגיע העורר לבית החולים "סורוקה" לקבלת טיפול רפואי, ושם, בעת שנחקר על-ידי קצין את"ן על אודות נסיבות התאונה, טען באופן כוזב כי אדם אחר, עמו אין לו היכרות, הוא שנהג ברכב, גרם לתאונה - וברח.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו. בית משפט קמא קבע באין חולק כי קיימות ראיות לכאורה ועילת מעצר ביחס לעורר, והורה על הגשת תסקיר מעצר שיבחן היתכנותה של חלופת מעצר בעניינו. שירות המבחן העריך כי רמת הסיכון הנשקפת מהעורר נמוכה באופן כללי ובתחום הנהיגה בפרט, ובא בהמלצה לשחררו לחלופה בתנאי מעצר בית מלא בבית סבתו באופקים, בפיקוחן של סבתו, אמו ודודתו. בהחלטה מיום 24.6.2015 קיבל בית משפט קמא את המלצת שירות המבחן, והורה על שחרור העורר לחלופת מעצר כאמור בתנאים מגבילים.

3. ביום 3.5.2016 הגיש העורר בקשה לעיון חוזר בהחלטתו של בית משפט קמא ובתנאי השחרור שנקבעו בה, וביקש לבטל את "מעצר הבית המלא", כך שיתאפשר לו לשהות בבית הוריו באשקלון, ולצאת לעבודה במוסך שבו עובד אביו, בליווי האב ובפיקוחו. המשיבה התנגדה לבקשה, בטענה כי היא גורפת מדי ובלתי מאוזנת, וכי אין מקום לשחרר את העורר מכל פיקוח לאחר שהוכיח במעשיו כי לא ניתן לתת בו אמון. עוד ציינה המשיבה, כי ההגנה האריכה בדרכים שונות את המשפט שלא לצורך, כשבין היתר הוחלף הייצוג בתיק סמוך למועדי הוכחות שנקבעו. בית משפט קמא הורה על עריכת תסקיר משלים, אשר לא בא בהמלצה על שינוי תנאיו של העורר כמבוקש, לרקע התרשמותו כי מדובר באדם בעל נטייה לבחון גבולות ולהתנהגות אימפולסיבית, המרוכז בעצמו, מלווה בתחושת קורבנות ואינו פנוי לגלות אמפתיה כלפי האחר, אשר אף עלול לפעול באימפולסיביות מתוך תחושה שעליו "להספיק ולעשות" לפני תום ההליך המשפטי בעניינו ולפני שתוצאות ההליך תשפיענה על עתידו. עוד נקבע כי אביו של העורר אינו מהווה דמות מרתיעה עבורו, ואינו מסוגל לשמש לו מודל לחיקוי בתחום התעבורתי (רישיון הנהיגה של האב נפסל). שירות המבחן התייחס למתיחות הקיימת בין העורר לבין משפחתו של ההרוג בתאונה המתגוררת באשקלון, ולא בא בהמלצה להעתיק לשם את מקום החלופה, אך המליץ לעורר לחפש מקום תעסוקה בתחום העיר אופקים. בהחלטה מיום 31.5.2016 שניתנה מבלי שהתקיים דיון לאחר קבלת התסקיר, קיבל בית משפט קמא את נימוקי המשיבה, דחה את הבקשה ככל שהיא נוגעת לביטול גורף של מעצר הבית, וציין כי האחריות להתמשכות ההליכים בתיק העיקרי רובצת לפתחו של העורר. יחד עם זאת, התיר בית משפט קמא לעורר לצאת ממעצר הבית בימים א'-ה' בשעות 08:00-14:00, בליווי אחת מהמפקחות, לשם חיפוש אחר מקום תעסוקה שאינו בעיר אשקלון.

הערר

4. בערר נטען כי שגה בית משפט קמא עת החליט בבקשה מבלי שאפשר לצדדים לטעון לאחר קבלת התסקיר, שכן בכך נמנעה מהעורר ההזדמנות להתייחס לתסקיר העדכני באופן הפוגע בזכותו להליך הוגן. עם זאת, העורר אינו מבקש כי עניינו יוחזר לבית המשפט המחוזי על מנת שייקבע דיון בגדרו תינתן לו האפשרות לטעון בעניין התסקיר ומשמעויותיו. לגופם של דברים, טוען העורר כי יש לדחות את המסקנות שנכללו בתסקיר, בהיותן מנוגדות לאמור בתסקיר המעצר

שהוגש בעניינו כשנה קודם לכן, לפיו העורר אופיין כמגלה אחריות על התנהגותו, מסור, משתדל לעמוד בציפיות וכמי שחווה מעצר והליך פלילי משמעותיים. עוד נטען, כי כעבור כשנה שבמהלכה לא הפר העורר את תנאי שחרורו, יש להגביר את מידת האמון הניתנת בו, ואף ניתן לומר כי לא עולה ממנו כל מסוכנות, באופן שעשוי להצדיק ביטול מוחלט של התנאי המגביל את חירותו, או לפחות ביטול מעצר הבית בשעות היום. עוד צוין כי ככל שעדיין נשקפת מהעורר מסוכנות, הרי שזו מתקיימת רק כאשר הוא נוהג, מה שאין הוא רשאי לעשות עד תום ההליכים נגדו. העורר הבהיר בדיון בערר, כי הוא מתקשה למצוא עבודה על אף ה"חלון" שניתן לו לשם כך וכי הסרת המגבלות חשובה כשלעצמה, לא רק בהקשר של יציאה לעבודה, אלא גם כדי לאפשר לעורר לייצב את מצבו הרגשי.

5. ביחס להימשכות ההליך העיקרי, טוען העורר כי לא נכון היה לזקוף לחובתו עניין זה, נוכח העובדה שהחליף ייצוג משפטי בשל משבר כלכלי שאליו נקלע. נטען כי הליך שמיעת הראיות צפוי להימשך זמן רב, ובשקלול כלל הנתונים מתקבל כי תכלית המעצר, אף בדרך של מעצר בית, מתייתרת. באשר לטיעון המשיבה נגד ביטול גורף של התנאים המגבילים, טוען העורר כי בקשתו מצומצמת לעניין מעצר הבית בו הוא מצוי, בעוד שלמעשה מוטלות עליו מגבלות נוספות: איסור יצירת קשר עם המעורבים בהליך, פסילת רישיון עד תום ההליכים וצו פיקוח מעצרים. העורר מוסיף כי הוא סובל מנכות בשיעור של 100% כתוצאה מתאונת דרכים קודמת שבה היה מעורב כנוסע, מצוי בטרומה מאז התאונות שעבר, ומצבו הרגשי הולך ומחמיר בשל מעצר הבית בו הוא נתון, מה גם שהוא אובחן כסובל מקלסטרופוביה. עוד צוין כי במהלך השנה האחרונה לא זכה העורר אף לשעות התאווורות, וכשסבו נפטר לא יצא לחלוק לו כבוד אחרון בשל תנאי השחרור. נוכח האמור, מבקש העורר לבטל את מעצר הבית המוטל עליו תוך הותרת יתר התנאים המגבילים על כנם, או תוך הוספת תנאי של איסור כניסה לעיר אשקלון, אלא בליווי ובפיקוח ובזמנים מוגדרים.

6. המשיבה מתנגדת לקבלת הערר לגופו, אף כי גם לטעמה היה מקום לקיים דיון לאחר קבלת תסקיר המעצר המשלים ולא להחליט בבקשה לעיון חוזר ללא שמיעת טענות המדדים ביחס לתסקיר. המשיבה הדגישה את המעשים המיוחסים לעורר שנעשו לאחר התאונה והמעידים על קיומו של חשש מפני שיבוש הליכים ועל הקושי ליתן בו אמון. הודגש, כי ניתנה לעורר הזדמנות להתאווור מדי יום באותו "חלון" בן שש שעות שנועד לאפשר לו לחפש עבודה, וכי במידה שיימצא מקום עבודה מתאים, נראה כי יהיה מקום לשקול אפשרות של שינוי התנאים. ואולם, אין מקום, בהתחשב במכלול הנסיבות, לבטל כמעט כל מגבלה רק בשל חלוק הזמן, כשהעורר אחראי במידה לא מבוטלת על כך שמשפטו טרם החל להישמע. באת כוח המשיבה ציינה כי השוני בין שני התסקירים יכול להיות מוסבר בכך ששירות המבחן העמיק בינתיים את היכרותו עם העורר. המשיבה הזכירה כי ביום 8.3.2016 קבע בית משפט לנוער כי העורר עבר עבירה של אי מניעת פשע, והוא חויב בחתימה על התחייבות להימנע מלעבור עבירה ובתשלום קנס. כמו כן יש לעורר מספר הרשעות בעבירות תעבורה, ובהן אי ציות לתמרור ונהיגה ללא מלווה בהיותו נוהג חדש.

דיון והכרעה

7. בפתח הדברים יש מקום להעיר שאכן יש ממש בטענת העורר לפיה ראוי היה לאפשר לצדדים לטעון בפני בית המשפט המחוזי לאחר קבלת התסקיר, שכן יש לאפשר להם להציג בפני בית המשפט את השגותיהם, ככל שיש כאלה, על האמור בתסקיר ולטעון מדוע יש לאמץ או לדחות את עמדת שירות המבחן. משהדבר לא נעשה, לכאורה יש להחזיר את הדיון לבית המשפט המחוזי. כיוון שאיש מבעלי הדין לא ביקש זאת, ובהתחשב באופי הדיון בערר בענייני מעצרים, הנערך על דרך של "שמיעה מחדש" ולא רק על דרך של קיום ביקורת שיפוטית על החלטת הערכאה הדיונית, אמנע ממהלך זה.

8. העורר הואשם בעבירות חמורות. החומרה והמסוכנות נעוצות בצירופן יחד של עבירות ההריגה, נהיגה בשכרות ושיבוש מהלכי משפט. צירוף זה מעיד על העורר שלא רק שאין הוא מציית לחוק, אלא שאי ציות זה מביאו לסכן אחרים, עד כדי קיפוח חיי אדם, ולאחר מכן לנסות ולבדות ראיות. לכך אוסיף שעל אף גילו הצעיר נרשמו לחובתו הרשעות בעבירות תעבורה, כמו גם ביצוע עבירה של אי מניעת פשע. אין אלא שמדובר בצעיר שיש מקום להגביל את תנועותיו במסגרת חלופת מעצר. לכאורה מתקבל הרושם כי מסוכנותו של העורר סובבת בעיקרה סביב השימוש ברכב וככל שניתן יהיה להבטיח מפני אחיזתו בהגה, ניתן יהיה להסתפק בכך. אלא, שכפי שנאמר לעיל, העבירות הנוספות המיוחסות לעורר מעמידות את עוצמת המסוכנות הנשקפת ממנו באור של חומרה נוספת, ונראה שהשמתו במעצר בית מלא היתה ראויה. אכן, חלפה כשנה מאז שהעורר שוחרר למעצר בית, ואין להקל ראש בקשיים הכרוכים בהגבלה כה משמעותית על חופש התנועה לאורך פרק זמן כה ממושך, גם אם אין מדובר במעצר בפועל. במיוחד כך הוא, כשלפנינו אדם צעיר, הסובל מקשיים שונים כמפורט בתסקיר.

אלא שההקלה בתנאי השחרור, במיוחד כשעסקינן במי שקיים חשש שיפעיל את "מאפייני אישיותו האימפולסיביים" ותוגבר האפשרות של התנהגות פוגענית מצדו כלפי אחרים (בלשון שירות המבחן), צריכה להיעשות בשום שכל ובמתינות. כך, למשל, ראוי לבחון את התנהלות העורר מחוץ למעצר הבית תחילה במסגרות מפקחות (כמו מסגרת תעסוקתית) או למספר שעות מוגבל שאינן שעות המיועדות מטבען לבילויים חברתיים (כגון שעות הערב המאוחרות).

לפיכך, לעת הזו אכן יש מקום למקד את האפשרות להקל בתנאי מעצר הבית סביב מציאת מקום עבודה, שיוכל לספק לעורר פרנסה, אוורור מהשהות הממושכת בבית סבתו, אינטראקציה אנושית רחבה יותר ועניין – והכל במידה זו או אחרת של פיקוח. נראה כי בית משפט קמא קבע בהחלטתו מנגנון שיאפשר זאת. לפיכך איני סבור שיש מקום לקבל את הערר והוא נדחה.

ניתנה היום, ט"ו בתמוז התשע"ו (21.7.2016).

ש ו פ ט